

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ”**

освітній рівень Доктор філософії

галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація) 281 Публічне управління та адміністрування

освітня програма Публічне управління та адміністрування

тип дисципліни Вибіркова

Київ – 2021 рік

Розробник: С.О.Кравченко, д.держ.упр., професор, завідувач кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 7 жовтня 2021 року № 3

Завідувач кафедри публічного управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

С.О.Кравченко

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	4	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	120		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	2	Лекції:	24	10
Семестр:	4	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	3	Семінарські заняття:	16	6
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	80	104
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kravchenko.serhii@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Методологія публічного управління Механізми державного управління у окремих сферах і галузях суспільного життя Концепції та моделі публічної служби Інновації в публічному управлінні Функціонування та розвиток суспільства	

Мета вивчення дисципліни:

Формування у аспірантів необхідних знань психологічних аспектів публічного управління, вмінь та навичок використовувати ці знання для проведення наукових досліджень.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 15. Вміння розробляти й удосконалювати підходи, методи і технології практичної діяльності у галузі публічного управління та адміністрування.

ПРН 16. Вміння та навички розробляти механізми державного управління у окремих сферах і галузях суспільного життя, рекомендації щодо їх удосконалення, визначати результативність та ефективність їх функціонування.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)				
ФК 6. Здатність розробляти й удосконалювати дослідницькі та практичні підходи, методи і технології публічного управління та адміністрування.	ПРН 15	ПРН 15		ПРН 15
ФК 7. Здатність розробляти ефективні та дієві механізми публічного управління у окремих сферах і галузях суспільного життя та удосконалювати їх, науково обґрунтовувати відповідні управлінські рішення.	ПРН 16	ПРН 16		ПРН 16

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади психології управління

Тема 1.1. Понятійний апарат психології управління

Поняття психології та психології управління. Об'єкт, предмет та завдання психології управління. Людина як особистість та учасник управлінських відносин. Працівник органу публічної влади та його трудова діяльність. Керівник та підлеглий. Організації, колективи та групи в публічному управлінні. Психологічні аспекти діяльності керівника. Міжособистісні відносини у органах публічної влади.

Тема 1.2. Закони та принципи психології управління

Поняття закону, закономірності та принципу. Специфіка законів та принципів психології управління як галузі суспільствознавства. Основні закони психології управління. Загальні та галузеві принципи психології управління. Потреби, можливості та способи врахування законів та принципів психології управління в діяльності керівників у органах публічної влади.

Розділ 2. Психологічні аспекти групової взаємодії в публічному управлінні

Тема 2.1. Колектив та група в публічному управлінні

Соціально-психологічне поняття спільності, групи і колективу. Види та класифікація груп. Групова диференціація. Статус, соціальні ролі, групові норми і цінності. Розвиток і динаміка груп. Критерій стабільності групи і колективу. Психологічні аспекти децентралізації та делегування повноважень у групі. Психологічна сумісність. Психологічні бар'єри. Зміни в організації, опір змінам. Конфлікти у групах та організаціях, управління конфліктами.

Тема 2.2. Психологія лідерства в публічному управлінні

Поняття лідера та лідерства. Лідерство та керівництво. Особливості керівництва та лідерства на публічній службі. Пов'язані поняття (керівник, лідер, влада, вплив, авторитет, імідж тощо). Основні управлінські ролі керівника у органі публічної влади. Функції лідера в організації або групі. Умови успішного лідерства керівника. Стиль лідерства як складова взаємодії керівника з підлеглими. Основні характеристика стилю лідерства. Поняття авторитарного, демократичного і ліберального стилю, їх основні переваги та недоліки. Чотири стилі лідерства Р.Лікєрта. "Управлінська ґратка" Р.Блейка і Дж.Мутон. Ситуаційна

модель лідерства Ф.Фідлера, підхід Т.Мітчела і Р.Хауса "шлях – мета", теорія життєвого циклу П.Херсі та К.Бланшара. Модель прийняття рішень В.Врума-Ф.Ітона. "Матриця фон Манштейна". Можливості застосування та умови дієвості зазначених стилів лідерства у публічному управлінні.

Розділ 3. Мотивація в публічному управлінні

Тема 3.1. Сутність та основні теорії мотивації

Поняття мотиву та мотивації. Мотивація як внутрішня характеристика людини. Мотивація як функція управління. Пов'язані поняття (стимули, потреби, інтереси, цінності, світогляд тощо). Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Теорія потреб А.Маслоу. Теорія потреб М.Туган-Барановського. Теорія набутих потреб Д.МакКлелланда. Теорія існування, зв'язку та зростання К.Альдерфера. Теорія двох чинників Ф.Герцберга. Теорія очікувань В.Врума. Теорія справедливості Д.Адамса. Теорія Л.Портера - Е.Лоулера.

Тема 3.2. Методи мотивації та їх використання в публічному управлінні

Поняття методу мотивації. Методи мотивації через прямі грошові винагороди. Методи мотивації через непрямі грошові винагороди. Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з умовами праці (робочим середовищем). Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з характером та змістом праці. Позитивна та негативна мотивація працівників. Механізми мотивації на публічній службі. Формування дієвої системи мотивації працівників органу публічної влади.

3. Структура навчальної дисципліни

(тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні засади психології управління					
Тема 1.1. Понятійний апарат психології управління	20	4			16
Тема 1.2. Закони та принципи психології управління	20	4		4	12
Разом за розділом 1	40	8		4	28
Розділ 2. Психологічні аспекти групової взаємодії в публічному управлінні					
Тема 2.1. Колектив та група в публічному управлінні	20	4		4	12
Тема 2.2. Психологія лідерства в публічному управлінні	20	4		4	12
Разом за розділом 2	40	8		8	24
Розділ 3. Мотивація в публічному управлінні					
Тема 3.1. Сутність та основні теорії мотивації	20	4			16
Тема 3.2. Методи мотивації та їх використання в публічному управлінні	20	4		4	12
Разом за розділом 3	40	8		4	28
Залік				2	
Усього годин	120	24		16	80

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні засади психології управління					
Тема 1.1. Понятійний апарат психології управління	20	2			18
Тема 1.2. Закони та принципи психології управління	20	2		2	16
Разом за розділом 1	40	4		2	34
Розділ 2. Психологічні аспекти групової взаємодії в публічному управлінні					
Тема 2.1. Колектив та група в публічному управлінні	20	2			18
Тема 2.2. Психологія лідерства в публічному управлінні	20	2		2	16
Разом за розділом 2	40	4		2	34
Розділ 3. Мотивація в публічному управлінні					
Тема 3.1. Сутність та основні теорії мотивації	20	2			18
Тема 3.2. Методи мотивації та їх використання в публічному управлінні	20			2	18
Разом за розділом 3	40	2		2	36
Залік				2	
Усього годин	120	10		6	104

4. Організація самостійної роботи аспірантів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.2. Закони та принципи психології управління

Питання до семінарського заняття

1. Поняття закону та принципу психології управління.
2. Закон подолання комплексу неповноцінності.
3. Закон оперантного навчання.
4. Закон непрямого навчання.
5. Закон інваріантності структури діяльності.
6. Закон неадитивного формування професійної діяльності.
7. Закон невизначеності відгуку.
8. Закон підвищення потреб в онтогенезі.
9. Закон ієрархічної будови мотиваційної сфери.
10. Закон оптимуму мотивації.
11. Закон персональних відстаней.
12. Закон неадекватності відображення людини людиною.
13. Принцип єдності свідомості й діяльності.
14. Принцип гуманізму.
15. Принцип активності.
16. Принцип гласності.
17. Принцип співвідношення повноважень та відповідальності.
18. Принцип зворотного зв'язку.

19. Принцип єдиноначальності.
20. Принцип делегування повноважень.
21. Принцип діапазону керівництва.
22. Врахування законів та принципів психології управління у механізмах публічного управління.

Тема 2.1. Колектив та група в публічному управлінні

Питання до семінарського заняття

1. Статус, соціальні ролі, групові норми і цінності на публічній службі.
2. Стабільність групи і колективу.
3. Психологічні аспекти децентралізації та делегування повноважень у органі публічної влади.
4. Управління як комунікативна проблема в діяльності органу публічної влади.
5. Комунікативні основи формування та розвитку груп і колективів у органі публічної влади.
6. Психологічна сумісність та бар'єри.
7. Роль керівника у формуванні соціально-психологічного клімату в колективі.
8. Причини виникнення конфліктних ситуацій на публічній службі.
9. Типологія та класифікація конфліктів в управлінській діяльності.
10. Стратегії поведінки в конфліктах.
11. Деструктивне та конструктивне значення конфліктів на публічній службі.

Тема 2.2. Психологія лідерства в публічному управлінні

Питання до семінарського заняття

1. Авторитарний, демократичний і ліберальний стилі лідерства, їх переваги, недоліки та можливості застосування.
2. Умови дієвості та поширеність авторитарного, демократичного і ліберального стилів лідерства на публічній службі.
3. Чотири стилі лідерства Р.Лікєрта, їх умови дієвості та поширеність на публічній службі.
4. "Управлінська ґратка" Р.Блейка і Дж.Мутон, вибір оптимального стилю згідно з нею.
5. Ситуаційні концепції лідерства (модель Ф.Фідлера, підхід Т.Мітчела і Р.Хауса "шлях – мета", теорія життєвого циклу П.Херсі та К.Бланшара), можливості їх використання на публічній службі.
6. Модель прийняття рішень В.Врума-Ф.Їтона, їх використання для вибору стилю прийняття рішення в конкретній управлінській ситуації.
7. "Матриця фон Манштейна" та можливості її використання для формування керівного персоналу органу публічної влади.
8. Основні характеристики, що визначають вибір стилю лідерства.
9. Розвиток ситуаційного мислення керівників та гнучкості у виборів стилів лідерства.

Тема 3.2. Методи мотивації та їх використання в публічному управлінні

Питання до семінарського заняття

1. Методи мотивації та їх місце у механізмах публічного управління.
2. Методи мотивації через грошові винагороди.
3. Нормативно-правова база та механізми матеріальної мотивації.
4. Формування сприятливого робочого середовища у органі публічної влади.
5. Заохочення публічних службовців через характер та зміст праці.
6. Покарання на публічній службі та його раціональне використання.
7. Формування дієвої системи мотивації працівників органу публічної влади.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота аспіранта у межах навчальної дисципліни "Психологічні аспекти

публічного управління" передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування аспірантами актуальних проблем впровадження відкритого врядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним аспірантом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається аспірантом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються аспірантом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
- негативні наслідки того, що проблема не вирішується.

2. Шляхи вирішення проблеми:

- визначення підходів до вирішення проблеми;
- опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.

3. Значення для практики:

- позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
- позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.

4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного аспірантом дослідження проблеми.

5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові аспіранта, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням аспіранта стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі

Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Поняття "керівництво", "лідерство", "керівник", "лідер": загальна характеристика та порівняльний аналіз.
2. Поняття "влада", "вплив", "авторитет", "імідж": порівняльний аналіз.
3. Основні особливості керівництва та лідерства на публічній службі в умовах сучасної України.
4. Авторитет та імідж керівника в органі публічної влади.
5. Способи формування авторитету та іміджу сучасного керівника в органі публічної влади.
6. Міжособистісні ролі керівника у органі публічної влади.
7. Інформаційні ролі керівника у органі публічної влади.
8. Ролі керівника у органі публічної влади щодо прийняття рішень.
9. Закони подолання комплексу неповноцінності, оперантного та непрямого навчання: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
10. Закони інваріантності структури діяльності та неадитивного формування професійної діяльності: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
11. Закони невизначеності відгуку та підвищення потреб в онтогенезі: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
12. Закон ієрархічної будови мотиваційної сфери: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
13. Закон оптимуму мотивації: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
14. Закон персональних відстаней: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
15. Закон неадекватності відображення людини людиною: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
16. Принципи гуманізму, активності та гласності: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
17. Принцип співвідношення повноважень та відповідальності: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
18. Принцип єдиноначальності: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
19. Принцип делегування повноважень: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
20. Принцип діапазону керівництва: сутність, прояви і способи врахування на публічній службі.
21. Загальні та галузеві принципи психології управління на публічній службі.
22. Закони психології управління: загальна характеристика, потреби та можливості використання на публічній службі.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Можливості застосування та умови дієвості автократичного стилю лідерства на публічній службі.
2. Можливості застосування та умови дієвості демократичного стилю лідерства на публічній службі.
3. Можливості застосування та умови дієвості ліберального стилю лідерства на публічній службі.

публічній службі.

4. Загальний та конкретний стиль лідерства на публічній службі: проблеми співвідношення.
5. Основні чинники формування загального стилю лідерства у відносинах "держава – суспільство".
6. Суб'єктивні чинники вибору стилю лідерства керівником на публічній службі.
7. Об'єктивні чинники вибору стилю лідерства керівником на публічній службі.
8. Проблеми залежності стилю лідерства від галузі публічного управління.
9. Проблеми психологічної готовності керівників до гнучкого застосування стилів лідерства на публічній службі.
10. Модель прийняття рішень В.Врума-Ф.Їтона та її застосування керівниками на публічній службі.
11. "Управлінська ґратка" Р.Блейка і Дж.Мутон та її адаптація до потреб керівництва у органах публічної влади.
12. Модель життєвого циклу П.Херсі та К.Бланшара і її застосування керівниками на публічній службі.
13. "Матриця фон Манштейна" та її адаптація до завдань формування персоналу органу публічної влади.
14. Класифікація стилів лідерства Р.Лікерта та її використання на публічній службі.
15. Можливості застосування стилю 9.9 у органах публічної влади.
16. Прихильно-авторитарний та консультативно-демократичний стилі керівництва: порівняльна характеристика і доцільність використання на публічній службі.
17. Особливості та обмеження використання групових рішень на публічній службі.

Перелік тем творчих робіт до розділу 3

1. Основні групи мотивів трудової діяльності на публічній службі.
2. Потреби, інтереси та цінності як джерела формування мотивів у публічних службовців.
3. Методи мотивації через прямі грошові винагороди та особливості їх застосування на публічній службі.
4. Методи мотивації через непрямі грошові винагороди та особливості їх застосування на публічній службі.
5. Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з умовами праці, та особливості їх застосування на публічній службі.
6. Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з характером та змістом праці, та особливості їх застосування на публічній службі.
7. Негативна мотивація працівників органів публічної влади: доцільність та особливості застосування.
8. Особливості формування дієвої системи мотивації працівників органів публічної влади.
9. Теорія потреб Абрахама Маслоу та її використання на публічній службі.
10. Теорія потреб Михайла Туган-Барановського та її використання на публічній службі.
11. Теорія набутих потреб Девіда МакКлелланда та її використання на публічній службі.
12. Теорія існування, зв'язку та зростання Клейтона Альдерфера і її використання на публічній службі.
13. Теорія двох чинників Фредеріка Герцберга та її використання на публічній службі.
14. Теорія очікувань Віктора Врума та її використання на публічній службі.
15. Теорія справедливості Джона Адамса та її використання на публічній службі.
16. Теорія Лімана Портера - Едварда Лоулера та її використання на публічній службі.

17. Методи задоволення потреб приналежності у працівників органів публічної влади.
18. Методи задоволення потреб самореалізації працівників органів публічної влади.
19. Методи задоволення потреб успіху у працівників органів публічної влади.
20. Методи задоволення потреб поваги та зростання працівників органів публічної влади.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Психологія управління як розділ психології.
2. Основні напрями психології управління.
3. Прикладне значення психології управління.
4. Особистість в управлінських процесах.
5. Психологічна характеристика працівника органу публічної влади.
6. Взаємовідносини керівника та підлеглого.
7. Організація як великий колектив у публічному управлінні.
8. Колективи та групи в публічному управлінні.
9. Психологічні аспекти діяльності керівника.
10. Міжособистісні відносини у органах публічної влади.
11. Поняття закону, закономірності та принципу психології управління.
12. Основні закони психології управління.
13. Загальні принципи психології управління.
14. Галузеві принципи психології управління.
15. Види та класифікація груп у організаціях.
16. Групова диференціація.
17. Статус та соціальні ролі працівників у групі.
18. Групові норми і цінності.
19. Розвиток і динаміка груп у організаціях.
20. Механізми забезпечення стабільності групи і колективу.
21. Психологічні аспекти децентралізації та делегування повноважень у групі.
22. Психологічна сумісність.
23. Психологічні бар'єри.
24. Зміни в організації, опір змінам.
25. Конфлікти у групах та організаціях.
26. Управління конфліктами на публічній службі.
27. Поняття лідера та лідерства.
28. Лідерство та керівництво.
29. Особливості керівництва та лідерства на публічній службі.
30. Основні управлінські ролі керівника у органі публічної влади.
31. Функції лідера в організації.
32. Умови успішного лідерства керівника.
33. Поняття та значення стилю лідерства у організації.
34. Основні характеристика стилю лідерства.
35. Основні класифікації стилів лідерства.
36. Поняття мотиву та мотивації.
37. Мотивація як внутрішня характеристика людини та функція управління.
38. Змістовні теорії мотивації.
39. Процесуальні теорії мотивації.
40. Поняття методу мотивації.
41. Методи мотивації через прямі грошові винагороди.

42. Методи мотивації через непрямі грошові винагороди.
43. Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з умовами праці.
44. Методи мотивації через негрошові винагороди, пов'язані з характером та змістом праці.
45. Позитивна та негативна мотивація працівників.
46. Механізми мотивації на публічній службі.
47. Формування дієвої системи мотивації працівників органу публічної влади.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Денна форма навчання

Поточний контроль							Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3			
C1.2	TP1	C2.1	C2.2	TP2	C3.2	TP3	40	100
10	10	5	5	10	10	10		

C1.2, C2.2 ... C3.2 – семінари до тем розділів

TP1 ... TP3 – творчі роботи до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3			
C1.2	TP1	C2.2	TP2	C3.2	TP3	40	100
10	10	10	10	10	10		

C1.2, C2.2, C3.2 – семінари до тем розділів

TP1 ... TP3 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Адаир Д. Психология лидерства / Д. Адаир. – М. : Эксмо, 2007. – 352 с.
2. Бендер П. У. Лидерство изнутри / П. У. Бендер, Э. Хеллман ; пер. с англ. Е. А. Бакушева. – Мн. : Попурри, 2005. – 304 с.
3. Дафт Р. Л. Уроки лидерства / Р. Л. Дафт. – М. : Эксмо, 2008. – 480 с.
4. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) та ін. - К. : Одеса : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 372 с.
5. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 6 : Державна служба. – 2011. – 524 с.
6. Корнієнко В. О. Ефективність політичного лідера: критерії та механізми реалізації в сучасній Україні : монографія / В. О. Корнієнко, І. Д. Похило. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 140 с.
7. Кукуленко-Лук'янець І. В. Психологія управління : навч.-метод. посіб. / І. В. Кукуленко-Лук'янець. – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – 140 с.
8. Михненко А. М. Лідерство та управлінська еліта : навч. посіб. / А. М. Михненко, Н. Т. Гончарук, Е. М. Макаренко. – К. : НАДУ, 2011. – 292 с.
9. Нечипоренко В. С. Социальное лидерство и управленческая элита : учеб. наглядное пособ. / В. С. Нечипоренко, Т. П. Вернигорова. – М. : Изд-во РАГС, 2010. – 166 с.
10. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарев. – К. : Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.
11. Політичне лідерство: навч. посіб. / за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко. – К. : НАДУ, 2013. – 300 с.
12. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. – К. : Проект "Реформа управління персоналом на державній службі в Україні", 2012. – 400 с.
13. Ходаківський Є. І. Психологія управління : підруч. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – 3-є вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 664 с.
14. Щербинина Н. Г. Теории политического лидерства : учеб. пособ. / Н. Г. Щербинина. – М. : Весь мир, 2004 – 184 с.

Додаткові

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : учебник / Г. В. Атаманчук. – М. : Омега-Л, 2010. – 525 с.
2. Бакуменко В. Д. Державне управління : курс лекцій / В. Д. Бакуменко, Д. І. Дзвінчук, О. С. Поважний. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 536 с.
3. Блондель Ж. Политическое лидерство: путь к всеобъемлющему анализу / Ж. Блондель ; пер. с англ. – М. : Российская академия управления, 1992. – 135 с.
4. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер ; пер. с нем. ; сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова ; предисл. П. П. Гайденко. – М. : Прогресс, 1990. – 808 с.
5. Державне управління : підручник : у 2 т. / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. – К. : Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
6. Евтихов О. В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика / О. В. Евтихов. – СПб. : Речь, 2007. – 238 с.

7. Захарова Л. Н. Психология управления : учеб. пособ. / Л. Н. Захарова. – М. : Логос, 2012. – 376 с.
8. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер с англ. – М. : Дело, 2005. – 720 с.
9. Політика в особах: Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти / за заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : Парламент. вид-во, 2008. – 352 с.
10. Психология лидерства : хрестоматия / сост. К. В. Сельченко. – Мн. : Харвест, 2004. – 368 с.
11. Розанова В. А. Психология управления : учеб. пособ. / В. А. Розанова. – М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1999. – 352 с.
12. Сурай І. Г. Формування та розвиток еліти в державному управлінні: історія, методологія, практика : монографія / І. Г. Сурай. – К. : ЦП "КОМПРИНТ", 2012. – 332 с.
13. Урбанович А. А. Психология управления : учеб. пособ. / А. А. Урбанович. – Мн. : Харвест, 2003. – 640 с.
14. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посіб. / С. С. Якубовська. – Рівне : НУВГП, 2010. – 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
2. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control>
4. Національне агентство України з питань державної служби. – <http://www.nads.gov.ua>
5. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського союзу. – <http://www.center.gov.ua>
6. Українська академія лідерства. – <http://ual.ua>
7. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – <http://psychology-naes-ua.institute>
8. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. – <http://ispp.org.ua>